

Nr 12.

Utlåtande i anledning av väckta motioner om utredning rörande lagen om skydd för vissa mönster och modeller samt rörande lagens tillämpningsområde.

Första lagutskottet har till behandling förehått två inom riksdagen väckta, till lagutskott hänvisade motioner, nr 351 i första kammaren av herr *Aastrup* samt nr 461 i andra kammaren av herrar *Löfgren* och *Carlsson* i Stockholm. I motionerna, vilka äro likalydande, hemställas, »att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om en utredning angående mönsterskyddslagen och dess tillämpningsområde».

Beträffande motiveringen för motionärernas hemställan får utskottet hänvisa till motionerna.

Inledning.

I vårt land har ett begränsat mönsterskydd anordnats genom *lagen den 10 juli 1899 om skydd för vissa mönster och modeller*. Genom registrering enligt nämnda lag kan, därest mönster är nytt, dess upphovsman eller hans rättsinnehavare vinna rätt att med andras uteslutande begagna mönster vid tillverkning till avsalu av alster tillhörande metallindustrien. Med metallindustri avses såväl industri som hantverk inom metallbranschen. Lagen gäller emellertid endast prydnadsmönster, icke nytthetsmönster. Detta framgår av förarbetena till lagen och har även fastslagits i rättspraxis. Under mönster innefattas jämväl modell, som i avseende å ändamålet är jämförlig med mönster. Vid ansökan om registrering erlägges viss avgift. Skyddet varar under fem år från dagen för ansökningens ingivande.

Skydd för mönster kan även vinnas enligt *lagen den 30 maj 1919 om rätt till verk av bildande konst*, sedan genom lag den 31 mars 1926 till sådana verk jämväl hänförts alster av konsthantverk och konstindustri med undantag för beklädnadsartiklar och vävnader, avsedda för dylika artiklar. Skyddstiden är tio år. Skyddet är ej förknippat med registrering men omfattar endast sådana alster, som kunna anses fylla lagens allmänna krav på konstnärlighet och ursprunglighet.

Möjligheten att vinna registrering av mönster och modeller enligt 1899 års mönsterlag har utnyttjats i ganska ringa utsträckning. Under de tre senaste åren har antalet ansökningar i genomsnitt hållit sig vid omkring 150 årligen och antalet meddelade registreringar ej varit mer än ett femtiotal.

Historik.

Vår gällande lag om mönsterskydd föregicks även livlig diskussion under ett par decennier om nyttan över huvud taget för vårt näringsliv av ett mönsterskydd och om huru omfattande ett dylikt skydd borde vara. Att 1899 års lag begränsades till metallindustrien, ehuru vissa tidigare förslag varit mer generella, berodde på att det egentligen endast var inom nämnda industri som något större intresse att erhålla mönsterskydd visade sig. Redan under förarbetena till lagen uttalades emellertid, att den blott skulle vara ett första steg på vägen till en mer allmän lagstiftning i ämnet. Flera förslag i denna riktning ha också framförts, ehuru de hittills icke lett till resultat.

I ett den 24 mars 1916 avgivet betänkande framlade den s. k. *patentlagstiftningskommittén* förslag till lag om mönsterskydd. Enligt förslaget skulle genom registrering skyddas såsom mönster »nya och egenartade förebilder för industriella föremåls yttre form eller utstyrsel». Kommittén uttalade, att det icke kunde vara annat än billigt och rättvist, att även åt den gren av andligt arbete, som bestode i komponerandet av mönster, gäves ett skydd som möjliggjorde för dess utövare att erhålla skälig ersättning för sitt arbete. Värdefullt sålunda i första hand för mönsterritaren vore mönsterskyddet av ej mindre betydelse för industriidkaren och hantverkaren. Men ej blott av hänsyn till enskilda intressen vore mönsterskyddet påkallat; i dess betydelse såsom en mäktig hävstång för höjande av konsthantverket och konstindustrien, uppammande av en inhemsk, på nationell grund arbetande mönsterritarkår, odlande av skönhetssinnet och den goda smaken, främjande av lojala affärsmetoder och stärkande av respekten för andras andliga arbete låge enligt kommitténs mening förvisso tillräcklig anledning att anse ett dylikt skydd såsom ett beaktansvärt statsintresse. Kommittén ansåge därför det principiellt riktiga vara att låta mönsterskyddet utsträckas till hela industriens område. Endast där det kunde påvisas, att någon industrigren genom ett dylikt skydd komme att lida verkligt men, borde en sådan industri hållas utanför området för en mönsterlag. Kommittén framhöll, att de protester, som förekommit mot ett mönsterskydd, egentligen varit riktade mot skyddets utsträckande till även utländska mönster, under det att så gott som undantagslöst någon farhåga för ett mönsterskydd, begränsat till inhemska mönster, icke torde ha förspotts inom någon gren av industrien. Efter en utförlig motivering kom kommittén till den åsikten, att något annat undantag från lagens tillämpning icke borde göras än det som berörde textilindustrien, nämligen med avseende å vävnader, avsedda för beklädnadsartiklar, vilket undantag motiverades av textilindustriens tvång att på nämnda område följa det i utlandet skapade modets växlingar. Enligt förslaget skulle vidare begränsningen till prydnadsmönster slopas. Kommittén ansåg det icke böra tillmätas någon rättslig betydelse, vilket syfte ett mönster vore avsett att tjäna. Skyddet skulle dock hänföra sig uteslutande till det yttre utseendet. Kommittén framhöll, att mönsterskyddet även med en sådan utsträckning vore något annat än det i Tyskland tillkomna patent-

liknande skydd för bruksmodeller, för vilket man också i vårt land ofta använder det tyska ordet Gebrauchsmuster. Från införandet av en dylik skyddsform tog kommittén bestämt avstånd. Registrering ansågs böra meddelas utan någon materiell förprövning av patentverket; giltigheten av meddelad registrering finge bedömas av domstol. Skyddstiden skulle enligt förslaget kunna maximalt uppgå till 15 år.

Vid anmälan i statsrådet av kommitténs förslag förklarade departementschefen, att han av vad i ärendet förekommit bibragts den övertygelsen, att det icke skulle vara tillrådligt att införa ett så omfattande mönsterskydd, som kommittén föreslagit, samt anförde därutinnan.

Kommittén syntes vid avvägandet av mönsterskyddets gagneliga och mindre gynnsamma sidor ha i viss mån överskattat de förra. Det borde särskilt framhållas, att hänsynen till mönsterritarnas intressen, vilka kommittén tillmätte stor vikt, näppeligen motiverade den föreslagna utsträckningen av mönsterskyddet. I sistnämnda avseende vore nämligen att märka, att, om arbetsgivarna tillerkändes rätt med avseende å anställda mönsterritares mönster i den omfattning, kommittén föreslagit, de mönsterritare, som vore anställda i industriens tjänst, och som torde utgöra det övervägande flertalet, knappast kunde ha något större intresse av om skydd förefunnnes eller icke. Även om farhågorna för mönsterskyddets skadliga inverkan på industrien i vissa fall kunde vara överdrivna, ansåge departementschefen försiktigheten bjuda att ej införa ett mönsterskydd för de industrigrenar, där det förefunnnes en utbredd önskan att få stå utanför skyddet. Av de olika industrigrenarna vore det egentligen endast möbelindustrien, inom vilken en allmän önskan om införande av mönsterskydd gjort sig gällande. Vid sådant förhållande syntes mönsterskyddet nu böra utvidgas endast därhän, att vid sidan av metallindustrien upptoges ett visst annat område av industrien så avgränsat, att möbelindustriens intressen bleve tillgodosedda.

I enlighet härmed framlade Kungl. Maj:t genom proposition (nr 5) vid 1919 års riksdag förslag till lag om ändringar i och tillägg till 1899 års mönsterlag. Förslaget innebar i huvudsak, att mönsterskyddet skulle utsträckas att omfatta jämväl träindustrien samt att skyddstiden skulle förlängas till tio år.

I anledning av berörda proposition anförde första lagutskottet, bland annat, följande.

Vad anginge frågan om mönsterskyddets utsträckning, ansåge utskottet — i likhet med patentlagstiftningskommittén och i överensstämmelse med utskottets åsikt i fråga om konstverksskyddets utsträckande till konstslöjden — det principiellt riktiga vara att låta mönsterskyddet utvidgas att gälla hela industrien; de skäl, som patentlagstiftningskommittén härutinnan anfört till stöd för sin ståndpunkt, funne utskottet övertygande. En annan fråga vore, huruvida inom någon del av industrien möjligen skulle kunna föreligga särskilda omständigheter och förhållanden, som påkallade något undantag i ett eller annat avseende från mönsterskyddets verkningar.

Utskottet hemställde, att riksdagen måtte dels förklara, att propositionen ej kunnat bifallas, dels ock i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t ville efter förnyad utredning låta utarbeta och för riksdagen framlägga förslag till ny lagstiftning om mönsterskydd, byggd på den grundsatsen, att

skyddet skulle utsträckas till att omfatta industrien i allmänhet. Utskottets hemställan blev av riksdagen bifallen, varefter riksdagen avlät skrivelse till Kungl. Maj:t den 1 april 1919.

Med föranledande av riksdagens skrivelse förordnade Kungl. Maj:t den 7 september 1920 en sakkunnig att inom justitiedepartementet biträda vid behandling av, jämte annat, den i skrivelsen gjorda framställningen. Genom beslut den 24 november 1922 förordnade emellertid Kungl. Maj:t att utredningsarbetet skulle vila från och med den 1 januari 1923.

I samband med konstverksskyddets utsträckande vid 1926 års riksdag framlade departementschefen icke något förslag om utvidgning av mönsterskyddet. Frågan drogs emellertid under riksdagens prövning genom motion i andra kammaren (nr 186), vari hemställdes, att riksdagen måtte dels förklara, att propositionen ej kunde bifallas, dels ock i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville efter den utredning, som kunde vara erforderlig, taga under förnyat övervägande, huruvida lagstiftningen angående mönsterskydd lämpligen kunde utsträckas att omfatta industrien i allmänhet samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill ett sådant övervägande kunde föranleda.

Första lagutskottet, som i avgivet utlåtande (nr 9) tillstyrkte Kungl. Maj:ts förslag med viss ändring, ansåg i likhet med departementschefen ej skäl föreligga att för det dåvarande till behandling upptaga frågan om vidare mönsterskyddslagstiftning och avstyrkte motionen.

Utskottets hemställan blev av riksdagen bifallen.

Jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 4 september 1926 tillkallade därpå chefen för handelsdepartementet en sakkunnig för att inom departementet biträda med utredning angående erforderliga lagstiftningsåtgärder på det industriella rättsskyddets område. Sedermera höllos under åren 1926 och 1927 på svenskt initiativ överläggningar mellan delegerade för de nordiska länderna — Danmark, Finland, Norge och Sverige — rörande huvudgrunderna för ny lagstiftning angående, bland annat, mönsterskydd. Det nordiska samarbetet ledde emellertid ej till resultat.

Vid 1935 års riksdag föreslogs i en inom andra kammaren väckt motion (nr 164), att riksdagen måtte besluta sådan ändring i 1899 års mönsterlag att lagen komme att omfatta jämväl alster tillhörande glasindustrien.

Första lagutskottet begärde yttrande i ärendet av patent- och registreringsverket. I det yttrande som i anledning därav inkom från verket anfördes, att den av motionären föreslagna ändringen av mönsterlagen i och för sig icke torde möta några betänkligheter, att det emellertid kunde ifrågasättas huruvida icke mönsterskyddet samtidigt borde utsträckas att jämväl avse den glasindustrien i olika avseenden närstående porslinsindustrien och lergodsindustrien i övrigt samt likaså, i överensstämmelse med 1919 års proposition, träindustrien, samt att ett utsträckande av skyddet till industrien i allmänhet däremot icke för det dåvarande syntes vara att förorda.

I sitt över motionen avgivna utlåtande (nr 44) erinrade första lagutskottet om det motstånd mot mönsterskydd som tidigare framträtt från vissa

industrier och uttalade att om ändrade förhållanden inträtt torde det kunna förväntas, att representanterna för de industrier som kunde vara i behov av skydd enligt mönsterlagen komme att hos Kungl. Maj:t påkalla lagstiftning i ämnet.

Motionen föranledde ej någon riksdagens åtgärd.

Vid 1939 års riksdag upptogs i två motioner frågan om beredande av effektivare skydd för svensk hemslöjd. I första lagutskottets utlåtande (nr 24) framhölls, att när det gällde att förbättra skyddet för konstslöjden torde uppmärksamheten i främsta rummet vara inriktad på möjligheterna att genomföra erforderliga reformer antingen inom konstverkslagens ram eller i anslutning till mönsterlagen. På förslag av utskottet hemställde riksdagen i skrivelse (nr 263) till Kungl. Maj:t om utredning av frågan på vad sätt svensk konstslöjd kunde såväl inom som utom landet beredas effektivare skydd samt om framläggande för riksdagen av de förslag, vartill denna utredning kunde föranleda.

Ifrågavarande ärende är allttjämt beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

Ej heller har vad beträffar lagstiftningen om mönsterskydd sedermera verkställts eller igångsatts någon utredning om allmän revision av densamma. Däremot bedrives inom andra delar av det immateriella rättsskyddet ett betydande utredningsarbete i samverkan med övriga nordiska länder. I första lagutskottets sist berörda utlåtande erinrades sålunda om att då nyligen inkallats särskilda sakkunniga, vilka antagit benämningen *auktorrättskommittén*, för att verkställa utredning rörande revision av gällande författningar om rätt till litterära och musikaliska verk samt verk av bildande konst ävensom angående en ny lagstiftning om andra andliga rättigheter. På patenträttens område har nyligen framlagts ett av en dansk-norsk-svensk kommitté utarbetat betänkande angående *nordiskt patentsamarbete* (SOU 1952: 43). Kommittén har däri omnämnt olika alternativ för sådant samarbete och förordat vissa av dem till närmare utredning. Kommitténs förslag är för närvarande föremål för övervägande. Slutligen pågår, likaledes i samverkan med övriga nordiska länder, genom *varumärkes- och firmautredningen* revision av lagstiftningen angående varumärke och firma samt därmed sammanhängande delar av lagstiftningen mot illojal konkurrens.

Såsom antydes i motionerna har vårt land åtagit sig vissa internationella förpliktelser med avseende å mönsterskydd. Särskilt må nämnas att Sverige är anslutet till Pariskonventionen av år 1883 för skydd av den industriella äganderätten. Konventionen, som ändrats flera gånger, har reviderats senast i London 1934. Konventionens syfte är att bereda skydd för patent, mönster, modeller, varumärken, firmor och ursprungsbeteckningar samt att undertrycka illojal konkurrens. Dess princip är, att de som äro medborgare eller bosatta i ett unionsland eller där driva näring skola i övriga unionsländer åtnjuta samma skydd i nämnda hänseenden som landets egna medborgare. Därjämte ger konventionen en rad minimibestämmelser om vad det rättsskydd skall innebära, som sålunda lämnas övriga länders medborgare. Här-

igenom skapar konventionen en materiell unionsrätt och bidrager sålunda till att utjämna motsatsen mellan olika länders lagar på det industriella rättsskyddets område. De i konventionen stipulerade rättigheterna bruka nämligen i regel göras tillämpliga även på vederbörande lands egna undersåtar.

Yttranden över motionerna.

Utskottet har i den ordning § 46 riksdagsordningen föreskriver inhämtat yttrande över motionerna från *patent- och registreringsverket*. Därjämte har utskottet berett *Sveriges industriförbund* och *Stockholms handelskammare* tillfälle att yttra sig över motionerna.

Patent- och registreringsverket tillstyrker en generell och förutsättningslös utredning om mönsterskydd och vad därmed äger samband samt anför till stöd därför, bland annat, följande.

Att den nuvarande mönsterskyddslagen av 1899 är otillfredsställande torde allmänt anses, och patentverket har vid sin tillämpning av lagen fått stark kännning av dess brister. Goda skäl få därför anses tala för att hela detta lagstiftningsområde tages upp till generell revision. Därvid komma säkerligen åtskilliga tveksamma problem att uppstå. Ämbetsverket vill i detta sammanhang blott i korthet antyda några av dessa.

Gällande lags begränsning till ett enda industriområde torde sakna motsvarighet utomlands. Om man vid en utredning kommer till att mönsterregistrering över huvud taget bör finnas — institutet saknas t. ex. i Finland — torde en utsträckning av skyddsområdet bli aktuell. Huruvida skyddet bör omfatta hela industrien, som fallet är t. ex. i Danmark och Norge, eller om vissa begränsningar böra förefinnas, blir en fråga som får lösas under hänsynstagande särskilt till uppfattningen inom näringslivet.

En viktig fråga är, huruvida en kommande lagstiftning alltjämt bör begränsa registreringen till prydnadsmönster (som t. ex. i Danmark) eller om övervägande skäl tala för att följa patentlagstiftningskommitténs tanke att medge registrering såsom utseendeskydd även för mönster med praktiskt syfte (som t. ex. i Norge).

Ett särskilt men i viss mån med det förra sammanhängande spørsmål är, huruvida man för egentliga nyttighetsmodeller bör införa ett patentliknande registreringsskydd av *Gebrauchsmustertyp*.

Vid utsträckning av mönsterskyddet blir av särskild vikt, vilka allmänna registrerbarhetskrav som böra uppställas. Att det bör fordras att mönstret skall vara nytt torde vara obestrift, men i fråga om den grad av avvikelse från det förut kända som bör krävas torde meningarna vara delade. Huruvida det uttryckligen skall fordras att mönstret skall förete egenart är omvistat.

Enligt gällande mönsterlag undersöker patentverket, innan registrering beviljas, huruvida mönstret är nytt och i övrigt registrerbart. Utomlands är det vanligaste, att registreringsmyndigheten blott företar en formell prövning (så t. ex. i Danmark och Norge, och i Tyskland även såvitt gäller *Gebrauchsmuster*), så att bedömningen av beviljade mönsterregistreringars materiella giltighet helt får ske i efterhand när saken ger anledning till tvist. Olika synpunkter göra sig här gällande. Ett rent anmälningsförfarande utan materiell förprövning kan leda till att marknaden översväms

mas med mönsterregistreringar av ofta tvivelaktig hållbarhet, vilket kan vålla näringslivet besvär och kostnader. En fullständig förprövning, av liknande slag som i patentärenden, leder å andra sidan till att förfarandet för-senas och fördyras. Mönsterregistrering bör, om institutet skall tjäna sitt syfte, normalt kunna nås betydligt snabbare och enklare än patentskyddet. Här kan kanske en begränsad förprövning vara en lämplig mellanlösning, eventuellt förbunden med att ansökningarna utläggas till allmänhetens granskning innan registrering beviljas.

Mönsterskyddets starka samband med andra grenar av det industriella rättsskyddet har ofta framhållits. Ett prydnadsmönster kan tänkas bli skyddat såväl enligt konstverkslagen som genom mönsterregistrering. Å andra sidan företer mönsterrätten såsom ett registreringssystem gemensamma drag med patenträtten, och ett starkt sakligt samband finns såvitt gäller mönster med praktiskt syfte och alldeles speciellt Gebrauchsmuster. Införande av ett skydd av sistnämnda slag skulle i hög grad beröra patentskyddet. Även i övrigt gäller, att man vid planering av en ny mönsterskyddslag bör överväga dess samband med angränsande områden inom det immateriella rättsskyddet.

Sveriges industriförbund tillstyrker den av motionärerna påyrkade utredningen under anförande.

Det är obestridligt att intresset för en mönsterskyddslag icke blott vid tiden för tillkomsten av den nuvarande lagstiftningen utan även under lång tid därefter varit skäligen obetydligt inom stora delar av industrien. Detta belyses bl. a. av den redogörelse som patentlagstiftningskommittén lämnat i sitt 1916 utgivna betänkande. Så småningom har emellertid en omsvängning härvidlag kunnat förmärkas inom åtskilliga industribranscher, och de betänkligheter som från industrihåll tidigare uttalats mot en mera generell lagstiftning på detta område synas i stor utsträckning ha försvunnit. Numera torde man inom det stora flertalet berörda branscher ha en klart positiv inställning till frågan om en utvidgning av rättsskyddet på mönsterområdet; och man är följaktligen intresserad av att hithörande frågor bli föremål för närmare utredning. Detta har framgått vid en av industriförbundet nyligen företagen snabbundersökning hos olika branschföreningar och företag. Såvitt förbundet kunnat utröna är det numera endast ett betydelsefullt tillverkningsområde, där man alltjämt ställer sig i viss mån tveksam till en utvidgning av lagstiftningen, nämligen textilindustrien. Nödvändigheten för denna industri att i stor utsträckning hämta impulser och idéer från de stora textilländerna och olika modecentra har härvidlag betonats, liksom bristen på tid för inregistrering av mönster och kontroll av att icke annans inregistrerade mönster tagas i anspråk. Samtidigt framhålls emellertid, att den svenska textilindustrien givetvis också framställer mönster av mera självständig karaktär.

Vid en revision av den nu gällande lagstiftningen böra naturligen även andra frågor än den som gäller lagens tillämpningsområde upptagas till behandling. Motionärerna ha i sådant hänseende pekat på frågan om skyddstidens längd och på spörsmålet, om blott prydnadsmönster utan även nyttighetsmönster böra erhålla rättsskydd. Även andra frågor komma givetvis att aktualiseras. Industriförbundet anser det emellertid icke på detta stadium nödvändigt och i detta sammanhang icke heller möjligt att ens preliminärt angiva någon ståndpunkt i dessa spörsmål. Förbundet utgår för övrigt ifrån såsom självfallet att en blivande utredning kommer att ske under aktiv medverkan av representanter för industrien.

Stockholms handelskammare anför.

En revision av den svenska mönsterskyddslagstiftningen är enligt kammarens mening i hög grad motiverad med hänsyn till den betydande tekniska och ekonomiska utveckling, som ägt rum sedan lagstiftningens tillkomst år 1899. Önskemål om en sådan utredning har redan tidigare framförts av handelskammaren i ett den 27 april 1950 till varumärkes- och firmautredningen avgivet yttrande beträffande den förutsatta nya varumärkeslagstiftningen, i vilket yttrande handelskammaren bl. a. framhöll, att den svenska mönsterskyddslagen i åtskilliga hänseenden finge betraktas som föråldrad.

Varumärkes- och firmautredningen har till behandling bl. a. upptagit frågan om en utvidgning av det rättsliga skyddet för varuutstyrselar, vilket problem har visst samband med spörsmålet om ett utvidgat mönsterskydd. Även i andra avseenden har mönsterrätten beröringspunkter med varumärkeslagstiftningen och den övriga konkurrensrätten. Då frågan om en revision av mönsterskyddslagstiftningen i dess helhet torde falla utanför varumärkes- och firmautredningens uppdrag, får handelskammaren tillstyrka motionärernas förslag om en särskild utredning på detta område. Handelskammaren förutsätter därvid att utredningsarbetet kommer att bedrivas i samråd med den pågående utredningen om revision av varumärkes- och firmalagstiftningen.

Utskottet.

Genom den ovan berörda lagen av den 10 juli 1899 infördes i vårt land en möjlighet att genom registrering vinna rättsligt skydd för mönster och modeller. Detta mönsterskydd är emellertid mycket begränsat. Lagen äger nämligen uteslutande tillämpning å alster tillhörande metallindustrien, och skyddet avser vidare endast prydnadsmönster, ej nyttighetsmönster. Bakom motionärernas begäran om en översyn av lagen ligger önskemålet om en utsträckning av mönsterskyddet i olika avseenden.

Att mönsterskyddet såsom i vårt land begränsats till ett industriområde, torde sakna motsvarighet utomlands. Orsaken till att 1899 års lag fick den begränsade omfattningen var, såsom ovan framhållits, att det egentligen endast var inom metallindustrien som något livligare intresse av att erhålla mönsterskydd visat sig. Vissa senare framkomna förslag om utvidgning av skyddet ha även, såsom ock framgår av utskottets föregående redogörelse, strandat på grund av motstånd från industrihåll.

Av utredningen i förevarande ärende framgår, att man inom industrien numera synes intaga en annan ståndpunkt till frågan om mönsterskydd än tidigare. I det av Sveriges industriförbund avgivna yttrandet uttalas nämligen att en omsvängning av betraktelsesättet i denna fråga kunnat förmärkas inom åtskilliga industrigrenar och att de betänkligheter som från industrihåll tidigare framkommit mot en mera generell lagstiftning på mönsterskyddets område i stor utsträckning syntes ha försvunnit. Inom det stora flertalet branscher syntes man numera enligt vad industriförbundet vidare anfört ha en klart positiv inställning till frågan om en utvidgning av möns-

terskyddet och vore följaktligen intresserad av att hithörande frågor bleve föremål för närmare utredning. Endast inom en betydelsefull industrigren, nämligen textilindustrin, ställde man sig alltjämt tveksam till en utvidgning av mönsterskyddet.

Med hänsyn till vad sålunda blivit upplyst om den nuvarande inställningen inom industrien till frågan om ett mönsterskydd ter sig den gällande mönsterskyddslagens begränsning till metallindustrin icke längre motive-rad. Skäl föreligga därför enligt utskottets mening för att nu taga under övervägande en utsträckning av mönsterskyddet till andra industriområden. En dylik utvidgning av mönsterskyddets omfattning bör emellertid icke äga rum utan en föregående noggrann undersökning. Även om man numera inom flertalet industrigrenar önskar ett mönsterskydd, är det därför icke utan vidare klart att ett sådant skydd bör införas inom industrien i dess helhet. Det är nämligen icke uteslutet att särskilda förhållanden inom någon industrigren kunna motivera undantag i ett eller annat avseende från mönsterskyddet.

Patent- och registreringsverket har i sitt yttrande anfört att 1899 års mönsterlag vore otillfredsställande samt förordat en generell revision av densamma. Det är även enligt utskottets mening uppenbart, att en utredning angående mönsterskydd icke bör begränsas till den förut behandlade frågan om detsammans omfattning utan bör avse en allmän översyn av ifrågavarande lagstiftning. Såsom patent- och registreringsverket påpekat uppkomma vid en dylik utredning åtskilliga tveksamma problem. Några av dessa antyd- as i ämbetsverkets yttrande. Särskild uppmärksamhet tilldrager sig frågan, huruvida en blivande lagstiftning alltjämt bör begränsa registreringen till prydnadsmönster eller om övervägande skäl tala för att följa patentlagstiftningskommitténs tanke att medge registrering såsom utseendeskydd även för mönster med praktiskt syfte. Ett särskilt spörsmål, som har visst samband med sistnämnda fråga, är huruvida man bör införa det av motionärer- na förordade Gebrauchsmuster-skyddet. Angående lämpligheten av skydd för nyttighetsmönster har under senare år förts en ganska livlig diskussion i fackpressen. Skäl ha därvid anförts såväl för som mot ett sådant skydd. Att taga ställning till ifrågavarande spörsmål är icke möjligt utan en när- mare undersökning av huru ett mönsterskydd av denna art skulle komma att verka i olika hänseenden. Det torde få ankomma på en blivande utred- ning, vilken enligt utskottets mening bör vara helt förutsättningslös, att bringa klarhet i dessa frågor.

Vid den ovan förordade utredningen synas såväl producent- som konsu- mentintressena böra bliva företräd- da.

Såsom framgår av den föregående redogörelsen är för närvarande hela det immateriella rättskyddet utom mönsterskyddet föremål för utredning under nordisk samverkan. Patent- och registreringsverket har ansett det böra övervägas, huruvida icke också en utredning angående mönsterskyddet borde ske i samarbete med de övriga nordiska länderna. Med hänsyn särskilt till det samband som råder mellan mönsterskyddet och andra områden av

immateriellt rättsskydd är ett sådant samarbete enligt utskottets mening mycket önskvärt.

Under åberopande av vad ovan anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen i anledning av förevarande motioner, I: 351 och II: 461, måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om en allmän utredning rörande skydd för mönster och modeller samt om framläggande för riksdagen av de förslag, var- till denna utredning kan föranleda.

Stockholm den 18 mars 1954.

På första lagutskottets vägnar:

OLOV RYLANDER.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit

från första kammaren: herrar Ahlkvist, Lindblom, Olofsson, Lode-
nius, fru Sjöström-Bengtsson, herr Björnberg och fru Wallentheim;

från andra kammaren: herrar Rylander, Landgren, Johansson i Norr-
fors, Hedqvist, Jacobsson i Sala, Larsson i Stockholm, Fröding och Lund-
qvist.

Reservation

av fru *Sjöström-Bengtsson* och herr *Lundqvist*.
